

Dnro: KHALL 473/13

KVALT § 68

KUNTARAKENNELAIN MUKAINEN KUNTIEN
SELVITYSVELVOLLISUUS/ILMOITUS SELVITYSALUEESTA

KHALL 11.11.2013, § 254

Kuntarakennelaki ja siihen liittyvä laki kielilain muuttamisesta ovat tulleet voimaan 1.7.2013. Kuntajakolain nimike on muutettu kuntarakennelaiksi, ja lakiin on lisätty kuntarakenneuudistuksen toteuttamiseksi säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista, selvitysalueen määräytymisestä ja niistä poikkeamisesta sekä kuntien yhdistymisen taloudellisesta tuesta.

Kuntarakennelain mukainen kuntien selvitysvelvollisuus on alkanut heti lain voimaan tultua. Selvitysten ja yhdistymisesitysten määräaika päättyy kuusi kuukautta sen jälkeen, kun määräaikasäännöstä koskeva voimaantulolaki on tullut voimaan. Eduskuntakäsittelyssä selvitystä koskeva määräaikasäännös sidottiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (sote-järjestämislaki) hyväksymiseen eduskunnassa. Sote-järjestämislakia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2014.

Kuntarakennelain mukaan kunnan tulee yhdessä muiden kuntien kanssa selvittää kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävää kuntien yhdistämistä mikäli yksikin säädetyistä selvityisperusteista osoittaa selvityksen tarvetta.

Selvityisperusteet on määritelty seuraavasti: palveluperuste, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenneperuste sekä talousperuste.

Palveluperuste

Alle 20 000 asukkaan kunnan on yhdessä muiden kuntien kanssa selvitettävä yhdistymistä alueelle, jossa on

- 1) palveluiden järjestämisen, rahoittamisen ja kehittämisen kannalta riittävä väestöpohja sekä kyky riittävään omaan palvelutuotantoon
- 2) erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta vähintään 20 000 asukasta
- 3) perusopetuksen laadukkaan ja yhdenvertaisen järjestämisen kannalta alle yksivuotiaiden ikäluokan koko vähintään noin 50.

Työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenneperuste

Kuntien tulee selvittää kuntien yhdistymistä, jos

- 1) kunnan työssäkäyvästä väestöstä alle 80 prosentilla on työpaikka kunnan alueella sekä
- 2) kunnan työssäkäyvästä väestöstä Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän tai Kuopion työssäkäyntialueella sijaitsevassa kunnassa vähintään 35 prosenttia ja muilla työssäkäyntialueilla sijaitsevissa kunnissa vähintään 25 prosenttia käy työssä työssäkäyntialueen keskuskunnan alueella

Kunnalla on selvitysvelvollisuus yhdyskuntarakenneperusteella, jos sen tai siihen rajoittuvan kunnan yhtenäinen keskustaajama ulottuu kunnan rajan yli tai keskustaajamaan kytkeytyvä lähitaajama ulottuu kunnan rajan yli, taikka jos toisen kunnan keskustaajaman kasvupaine kohdistuu merkittävästi kunnan alueella sijaitsevaan taajamaan.

Talousteruste

Kunnan tulee selvittää yhdistymistä talousterusteella, jos kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

- 1) Kunnan viimeisessä hyväksytyssä ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä alittuvat kunnan peruspalvelujen valtion osuudesta annetun lain 63 a §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevat raja-arvot
- 2) kunnan viimeisessä hyväksytyssä ja kahdessa sitä edeltävässä tilinpäätöksessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevista kuudesta raja-arvosta täyttyy neljä tai
- 3) kunnan viimeisessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä taseen kertynyt alijäämä asukasta kohti on vähintään 500 euroa ja kahdessa edeltäneessä tilinpäätöksessä taseessa on kertynyttä alijäämää.

Kuntien tulee ilmoittaa valtiovarainministeriölle 30.11.2013 mennessä, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää kuntien yhdistymistä. Vastauksen tulee perustua valtuuston päätökseen. Kunnan tulee toimittaa selvitysaluetta koskevat tiedot valtiovarainministeriölle vastaamalla sähköiseen webropol-kyselyyn.

Kuntarakennelain mukaan myös poikkeaminen palveluperusteen, työssäkäynnin ja yhdyskuntarakenteen osoittamasta selvitysalueesta on mahdol-

lista, jos selvitysalueella on riittävät edellytykset vastata lakisääteisten palvelujen järjestämisestä ja toteuttamisesta (4 g §).

Lisäksi tulee täytyä jokin seuraavista neljästä edellytyksestä:

1. poikkeava alue täyttää kuntarakennelain 2 §:n tavoitteet kuntajaon kehittämiseksi ja 4 §:n edellytykset kuntajaon muuttamiselle
2. erityisen harva asutus ei mahdollista toiminnallisen kokonaisuuden muodostamista
3. poikkeaminen on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi
4. poikkeaminen on tarpeen saamelaiden kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamiseksi

Selvitysalueesta ei voi poiketa edellä kohdissa 1 ja 2 mainituilla perusteilla, jos poikkeaminen estäisi muita kuntia muodostamasta toiminnallista kokonaisuutta. Selvitysalueesta poikkeamisesta päättää valtiovarainministeriö kuntarakennelain 4 i §:n mukaisesti kunnan tai kuntien hakemuksesta tai eräissä tapauksissa ministeriön aloitteesta. Valtiovarainministeriö voi määrätä erityisen kuntajakoselvityksen toimitettavaksi, jos kunta hakee poikkeusta työssä käyntiperusteen tai yhdyskuntarakenneperusteen perusteella yhtenäisen alueen muodostavien kuntien (4 d § 3 momentti) selvitysalueeseen.

Mikkelin seudun yhteistyökuntien Hirvensalmen, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan ja Puumalan sekä myös Pieksämäen, Joroisten ja Juvan kuntien edustajat kokoontuivat 8.10.2013 seutuforumissa. Tapaamisessa kuntien edustajat linjasivat yhteisesti tavoitteekseen laajan sosiaali- ja terveydenhuollon alueen perustamisen sekä kuntarakennelain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen mainittujen kuntien kesken. Asiaa valmisteltiin edelleen seutuvaliokunnan kokouksessa 15.10.2013, jossa päätettiin esittää laajan sosiaali- ja terveydenhuollon alueen perustamisselvityksen käynnistämistä vuoden 2014 alusta siten, että tavoite perustamiselle olisi vuoden 2015 alusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon alueen muodostaisivat Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntien lisäksi ainakin Rantasalmi ja Sulkava. Myös muilla kunnilla olisi mahdollisuus liittyä sote-alueeseen.

KUNNANJOHTAJAN ESITYS: Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto ilmoittaa kuntarakennelain 4 h §:n mukaisena ilmoituksena, että Pertunmaan kunta pitää tarkoituksenmukaisena laatia Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Rantasalmen ja Sulkavan kuntien yhteisenä selvityksenä sosiaali- ja terveydenhuollon alueselvitys, jonka päätavoitteena on rakentaa toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä sosiaali-

ja terveydenhuollon alue, joka pystyy huolehtimaan perustason palvelujen lisäksi erikoissairaanhoidosta.

PÄÄTÖS: Keskustelun kuluessa Raimo Mattila esitti, että kunnanjohtajan päätösesitykseen lisätään, että lisäksi kunta laatii Heinolan ja muiden mukaan lähtevien kuntien kanssa kuntarakennelain mukaisen selvityksen. Jouni Pekkonen kannatti Raimo Mattilan tekemää esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että kunnanjohtajan esityksestä on tehty kannatettu vastaesitys, joten asiasta tulee äänestää. Puheenjohtaja esitti suoritettavaksi nimenhuutoäänestyksen siten, että ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan esitystä äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Raimo Mattilan tekemää esitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä ja 5 EI-ääntä, joten Raimo Mattilan esitys on tullut kunnanhallituksen päätökseksi.

KVALT § 68

KUNNANHALLITUKSEN ESITYS: Kunnanvaltuusto ilmoittaa kuntarakennelain 4 h §:n mukaisena ilmoituksena, että Pertunmaan kunta pitää tarkoituksenmukaisena laatia Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Rantasalmen ja Sulkavan kuntien yhteisenä selvityksenä sosiaali- ja terveydenhuollon alueselvitys, jonka päätavoitteena on rakentaa toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä sosiaali- ja terveydenhuollon alue, joka pystyy huolehtimaan perustason palvelujen lisäksi erikoissairaanhoidosta. Lisäksi kunta laatii Heinolan ja muiden mukaan lähtevien kuntien kanssa kuntarakennelain mukaisen selvityksen.

PÄÄTÖS: Keskustelun kuluessa valtuutettu Jari Liukkonen esitti kunnanjohtajan alkuperäisen esityksen hyväksymistä eli päätöksestä poistetaan kunnanhallituksen lisäämä ”lisäksi kunta laatii Heinolan ja muiden mukaan lähtevien kuntien kanssa kuntarakennelain mukaisen selvityksen”. Esko Kilpinen, Markku Pöyry, Risto Salminen, Liisa Lehto ja Jari Leppä kannattivat Jari Liukkonen esitystä. Olavi Tolonen ja Raimo Mattila ilmoittivat kannattavansa kunnanhallituksen esitystä. Lisäksi Olavi Tolonen esitti pontena, että haetaan yhdistymisselvitykselle valtionavustusta.

Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen esityksestä on tehty kannatettu vastaesitys, joten asiasta tulee äänestää. Puheenjohtaja esitti suoritettavaksi nimenhuutoäänestyksen siten, että ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Jari Liukkonen tekemää esitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä ja 12 EI-ääntä, liite 2. Puheenjohtaja totesi, että Jari Liukkonen esitys on tullut kunnanvaltuuston päätökseksi.